

MIHALY SZENTMARTONI, *Camminare insieme. Psicologia pastorale*, San Paolo, Milano, 2001.

Svaki pastoralni djelatnik ima iskustvo svoga rada i u njemu onih dobrih susreta i onih manje dobrih. Često mu ostaje tajna kako to da nešto uspijeva a nešto ne. Pastoralni djelatnik zna da ima nekih skupina vjernika ili onih koji su na putu da to postanu, prema kojima ima strah, jer imaju neka posebna opterećenja. Susretati i susresti čovjeka kao ljudsku osobu je umijeće i u novije vrijeme se u okviru pastoralne teologije razvija i posebna disciplina Pastoralna psihologija, kako bi unijela više svjetla u procese kroz koje čovjek uopće, ali i vjernik, prolazi.

Djelo koje imamo u rukama najnoviji je plod sazrelog i okušanog pisca u ovoj tematici, isusovca Mihalya Szentmartonija. Podijeljeno je u 10 poglavlja i to: 1. Pastoralna antropologija, 2. Pastoralno savjetovanje, 3. Tehnika pastoralnog razgovora, 4. Duhovno vodstvo, 5. Ispovijed, 6. Bolest i patnja, 7. Smrt i žalost, 8. Dinamika grupe, 9. Ženidba i obitelj i 10. Posebne pastoralne situacije. Svaki naslov jasno govori o čemu je riječ. U zadnjem poglavlju su zastupljene tri teme: Labirint hendikepiranog, Postabortivni sindrom i Homoseksualnost.

Svakako je zanimljivo uvodno poglavlje 'Pastoralna antropologija', u kojem autor iznosi četiri poznata pristupa fenomenologiji ljudske osobnosti, i to od onog klasičnog i poprilično poznatog do kontroverzne psihodinamičke teorije Freuda, za koju drži da s obzirom na temeljne elemente njegove psihoanalize i dalje ima mjesta u pastoralnim djelatnostima kao što je, primjerice, duhovno vodstvo. Autor započinje s Freudom upravo zato što je snažno utjecao i utječe na mnoge praktičare, ali i teoretičare, iako je jasno i poznato da je slijedio razvoj i drugačiji pristup, kao onaj C. G. Junga s analitičkom psihologijom, čiji su principi našli daleko širu primjenu u pastoralu, posebno onom u savjetovanju. Ostale spomenute teorije su ona o vidljivom ponašanju, humanistička Abrahama Maslowa, na čijim korijenima je nastala poznata terapija centrirana na klijenta Carla Rogersa i egzistencijalna Viktora Frankla. Naravno da svaka teorija ima svoje naglaske, ali dosljedno i djelomičnosti, pogotovo s obzirom na zaokruženiju istinu o čovjeku i njegovoj osobnosti. Zato se autor uvijek kritički osvrće na svaku teoriju i u zaključku sugerira da svaki djelatnik treba biti svjestan s kojim pristupom radi, odnosno što je ono čemu daje prednost u svom radu, te da je svaka od teorija ograničena i ne zahvaća svu istinu o čovjeku.

Budući da se obraća pastoralnim djelatnicima i studentima, autor posvećuje četiri poglavlja (od deset), temama komunikacije u pastoralu, bilo da se radi o savjetovanju, razgovoru, duhovnom vodstvu ili radu u skupinama. Dobro je da su ovdje navedene i sve ove mogućnosti, a ne samo da se izdvaja npr. dinamika grupe, kao što se znalo u neka vremena nekritički i isključivo apsolutizirati. Naime, u redovitom pastoralu se upravo i događaju ovi elementi i pastoralni djelatnik bi ih morao biti svjestan, jer on susreće druge, razgovara s njima, oni mu

se povjeravaju... Naravno, opravdano je pitanje kako se sve to zbiva i jesu li procesi pospješeni ili kočeni?

No, valja razlikovati što je redoviti pastoralni rad i što je pastoralno savjetovanje, a što pastoralna psihoterapija. Iako je potreba za ovim dvama različitim postupcima svakidanja, doista ih treba razlikovati i uvažavati. Tako npr. pastoralno savjetovanje ima svoju dinamiku, zakonitost i zahtjevnost. To pogotovo ima pastoralna psihoterapija. Treba poznavati sve potrebe i moguće komplikacije, ali za izravan rad na tim razinama treba posjedovati dodatnu formaciju. Ova studija govori upravo o redovitim pastoralnim djelovanjima i procesima koji su u njima prisutni. Dobro je poznavati ih i uvažavati te ne pojednostavljati redoviti pastoralni rad do skoro određene formalističke banalnosti obavljanja čisto izvanjskih obreda ili susreta koji to onda doista i nisu. Naime, i nekvalitetno i površno pastoralno djelovanje ima vlastitu 'učinkovitost', tj. ostavlja dojam praznine i stvara dodatne frustracije. Treba, dakle, ustvrditi da ukupno i redovito pastoralno djelovanje uključuje u sebi mnoge procese koje treba prepoznavati, ali isto tako upravo to redovito pastoralno djelovanje, ukoliko je kvalitetno i uvažava čovjeka kao procesno biće, može biti učinkovito u svekolikoj njegovoj kompleksnosti. Zato se može reći da se i u redovitom pastoralnom radu, ukoliko je dovoljno uosobljen i strukturiran u skupinama gdje je moguća dobra i dublja komunikacija, neizravno događaju mnogi elementi iz područja pastoralnog savjetovanja pa i psihoterapije. Treba svakako znati da to ne može nadoknaditi potrebu posebnih i kvalificiranih djelovanja i djelatnika na području pastoralnog savjetovanja i psihoterapije.

Autor pristupa fenomenološki i to u bitnome, ne ulazeći u sve moguće detalje. Zatim daje teološko svjetlo i pastoralne smjernice. I to je nakana i domet ove studije. Inače, stil pisanja je jasan, tečan i stručan, ali dovoljno jednostavan za lagano praćenje misli.

Pero Aračić

MARIO PERNIOLA, *Del Sentire cattolico. La forma culturale di una religione universale*, il Mulino, Bologna, 2001, str. 157.

Mario Perniola, profesor estetike na rimskome sveučilištu »Tor Vergata«, bavi se raznim estetskim temama. Posebno ga zanimaju svojstva i novosti postmoderne estetike. Poznate su njegove knjige »L'estetica del Novecento«, »Del Sentire«, »Il sex appeal dell'inorganico«, »L'arte e la sua ombra«. U knjizi »Del Sentire cattolico« Perniola želi proučiti specifično katoličko osjećanje.